

ДОЦІЛЬНІСТЬ ГАЛУЗЕВОГО ПІДХОДУ У ВІДНЕСЕННІ ДО СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Яворська Т. І., д.е.н., Таврійський державний агротехнологічний університет

Summary. We consider legislative approaches to classify entities in size. The analysis of their use in agriculture. The necessity to use a differentiated approach to determine the size of businesses in the industry.

Key words small businesses, agriculture, sectoral differentiation, entities.

Постановка проблеми. Для деяких країн (США, Японія) характерною є галузева диференціація показників, де крім кількісних, активно використовуються і якісні критерії для класифікації підприємств за розміром відповідно до яких і визначають суб'єктів малого, середнього та великого бізнесу. На наш погляд, такий підхід є економічно виправданим, оскільки обсяги виробництва та потреби в ресурсах у різних галузях суттєво різняться. У різних галузях неоднаковий рівень трудомісткості, що позначається на чисельності працівників підприємства, тобто в різних сферах економіки для отримання однакового обсягу прибутку необхідно залучити різну кількість ресурсів (у т. ч. трудових), що не враховує чинна система віднесення підприємств до складу суб'єктів господарювання.

Виклад основних матеріалів дослідження. Існує ухвалений Верховною Радою Закон «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», в якому наводиться визначення понять «суб'єкти малого підприємництва», «суб'єкти мікропідприємництва», «суб'єкти середнього підприємництва». Зокрема, суб'єктами мікропідприємництва вважаються фізичні або юридичні особи, у яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб, обсяг річного доходу не перевищує суму, еквівалентну 2 млн євро. До суб'єктів малого підприємництва передбачено відносити фізичних чи юридичних осіб, у яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб, а обсяг річного доходу не перевищує суму, еквівалентну 10 млн євро. В цілях наведеного Закону термін «суб'єкти малого підприємництва» охоплює суб'єктів мікропідприємництва.

Суб'єктами великого підприємництва названі юридичні особи – суб'єкти господарювання, у яких середня чисельність працівників за звітний період

(календарний рік) перевищує 250 чоловік і річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 млн євро. Решта суб'єктів господарювання належать до суб'єктів середнього підприємництва. Інші суб'єкти господарювання належать до суб'єктів середнього підприємництва.

Згідно статистичних даних 2014 року до суб'єктів малого підприємництва в сільському господарстві відноситься 96,2 % від всіх суб'єктів господарювання в галузі. До суб'єктів господарювання в сільському господарстві належать підприємства-юридичні особи (з урахуванням фермерських господарств) та фізичні особи-підприємці. За чисельністю зайнятих ця частка становить 40,5 %, розміром реалізованої продукції – 32,3 % суб'єктів малого підприємництва.

Здійснені розрахунки на підставі вимог Закону «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» свідчать, що у 2014 році 99,4 % фермерських господарств України за показником чистого доходу (виручки) від реалізації продукції можна віднести до суб'єктів малого підприємництва. Серед сільськогосподарських підприємств за виділеним критерієм можна віднести 99,0 % до малих (із включенням суб'єктів мікропідприємництва), 0,9 – до середніх і 0,1 % – до великих підприємств.

Групування за критерієм чисельності працюючих у фермерських господарствах показало, що відсоток їх віднесених до суб'єктів мікропідприємництва становить 97,3. Серед сільськогосподарських підприємств до суб'єктів мікропідприємництва відноситься 32,7 %, суб'єктів малого підприємництва (не більше 50 осіб) – 75,9 %, суб'єктів середнього підприємництва – 21,2 %. Тільки 250 сільськогосподарських підприємств за критерієм чисельності працюючих можна віднести до суб'єктів великого підприємництва (2,9 %). Проте за показником виручки від реалізації продукції на одне підприємство (206289 тис. грн, або 8,3 млн євро) ці сільськогосподарські підприємства відносяться до суб'єктів малого підприємництва.

Висновки. Групування за сучасним курсом євро до гривні (28-29 грн за 1 євро) віднесе майже всіх суб'єктів господарювання в сільському господарстві до суб'єктів малого підприємництва. Це свідчить про не зовсім коректне застосування законодавчо визначених понять суб'єктів підприємництва для сільського господарства. Дана ситуація вимагає впровадження галузевої диференціації, яка би дозволила акцентувати увагу, в першу чергу, на основних суб'єктах малого бізнесу в сільському господарстві: фермерських господарствах та фізичних особах-підприємцях та виділити серед них тих, хто найбільше потребує підтримки з боку держави. Крім того доцільно законодавчо узаконити діяльність особистих селянських господарств товарного спрямування, які офіційно не включені до малого підприємництва, хоча по суті є підприємницькими структурами.

